

Kjell (Espelid) var 25 år gammel i 1944 og ansatt som ansvarlig for kundepleien i Norsk Kollektiv Pensjonskasse A/S. Selskapet hadde kontorlokaler i 5.etg. i bygget på hjørnet av Strandgaten/Muralmenningen/Strandkaien. Arbeidsdagen begynte halv ni. På morgenen 20.april var Kjell på vei inn for å hente posten sin da han gjennom vinduene ut mot Vågen så en stikkflamme fra et skip ved Bradbenken. Hans første tanke var å få åpne vinduene. Dette var noe man hadde lært å gjøre dersom det var fare for eksplosjon – da trykket ble annerledes ved åpne vinduer og glasset gjerne kunne holde. På vei innover i kontorlokalene, for å åpne vinduer og varsle de andre ansatte, hørte han smellet. Han ble kastet mot betongveggen i gangen og slått i svime. Hvor lenge han var borte vet han ikke, men da han våknet var kontorlokalene tomme. De andre hadde løpt ned i kjelleren, som fungerte som tilfluktsrom. Da han beveget seg ned trappen møtte han sin far, som hadde løpt fra arbeidsplassen sin i bygget til Bergens kredittbank (Banco Rotto-bygget) for å lete etter ham.

Kjell hadde fått ett kutt langs kinnet og en skramme i hodet. Blodet strømmet og det såg veldig stygt ut, selv om kuttene ikke var så dype. Han fikk det råd å gå opp til førstehjelpsstasjonen i Kalmarhuset. Der ble han møtt av en sykepleier som fortalte ham at de hadde fått ordre om først å behandle de skadde tyskerne før de fikk hjelpe andre. Hun rådet ham til å gå videre for å få hjelp. Hans første tanke var at han burde dra hjem, men noen fortalte at Laksevågfergen var innstilt. Broren og hans familie bodde den gang i Fløenbakken, så han bestemte seg for å dra opp dit. I Valkendorfsгатen møtte han en bekjent som ble forferdet da hun så hvordan han var tilredt. Hun forsøkte å plastre ham sammen. På vei forbi Betanien sykehus, ved Stadsporten, ble han beordret inn der av en sykepleier som stod utenfor. Hun kunne også opplyse ham om at ordren de hadde fått var at tyskerne hadde fortrinnsrett på hjelp. Kjell ble imidlertid plassert på en pinnestol i gangen med ett kompress trykket mot ansiktet. Etter en stund stoppet en ung medisinstudent, Bjørn Ramsleie - en bekjent fra Laksevåg, og snakket med ham. Bjørn sa at han egentlig ikke hadde lov til å hjelpe Kjell, men bad ham om å lure seg inn i mørket bak trappen – så skulle han forsøke å hjelpe ham. Kjell tok med seg pinnestolen og satte seg bak trappen for å vente. Den unge legestudenten kom, og i mørket bak trappen sydde han Kjell sammen igjen med 18 sting - uten bedøvelse. I årene som fulgte fikk Kjell høre at arret så ut som ett ”mensur-arr”, et høystatus/”snobb-value” merke som viste at man hadde vært i kamp med mensursverd. Merket hadde bakgrunn i keisertidens Tyskland, og var særlig verdsatt av høyere tyske offiserer. Skrammen i hodet ble det ikke gjort noe med – pga at man kontanterte at det ville gro sammen av seg selv. Flere år etter dette skjærte en frisør seg på et glasskår i hodet til Kjell!

Kjell Espelid. Foto: i privat eie.

Etter eksplosjonsulykken jobbet Kjell for Røde Kors barnehjelp, under ledelse av overlærer Palmir på Christi Krybbe og sykepleier Ester Langhelle. Hjelpen, med sentral på Christi Krybbe skole, var meget velorganisert. Kjell fikk blant annet i oppdrag å være ansvarlig for evakueringen av rundt 300 barn – med båten ”Melandrot”. Om bord var også en medisinstudent, som skulle sørge for pleie og bespisning av alle barna. En tidlig morgen i mai gikk de, med dispensasjon, i kryss og tvers utover den minelagte byfjorden. Barna var utstyrt med navneskilt rundt halsen, der deres eget og foreldrenes navn i tillegg til navnene på de

personene de skulle bo hos var nedskrevet. De begynte å levere barn på sydsiden av Korsfjorden og holdt på helt til midnatt da de var komt helt til Auklandsvåg nord for Haugesund. Barn ble satt av og tatt imot av for dem ukjente mennesker på små og store kaier nedover. Kjell var mektig imponert over den enorme offerviljen til folk langs kysten. Selve overleveringen skjedde ved at Kjell først ropte opp navnene på dem som skulle motta barnet. Når de hadde meldt seg ble barnet løftet i land. På det siste stoppet, var det bare en ganske liten gutt igjen å levere. Ingen på brygga meldte seg og Kjell ble bekymret. Hva skulle han gjøre med den vesle pjokken? Kjell la merke til ett ungt par som stod blant mange andre oppmøtte på brygga. Han så at kvinnen dultet borti mannen og sa noe til ham. Den unge mannen lot ikke til å reagere, men forholdt seg passiv. Plutselig ropte den unge kvinnen ned til Kjell: ”Me tek han!” Mannen hennes ble openbart meget overrasket, men de fikk utvekslet navn på foreldre, adresser og lignende – slik at man viste hvor gutten ble plassert. Med tom båt og hodet fullt av inntrykk satte mannskapet igjen kursen mot Bergen.

Merke fra Røde Kors
Barnehjelp. BBA-0454, D:2.